

Täysistunto

Torstai 7.7.2022 klo 9.59—11.14

Täysistunto alkoi klo 09.59. Täysistunto keskeytettiin klo 10.55. Täysistuntoa jatkettiin klo 11.05. Täysistunto päättyi klo 11.14.

Puhetta johti puhemies Matti Vanhanen (9.59—10.55 ja 11.05—11.14).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Valtioneuvoston selonteot

Valtioneuvosto on 30.6.2022 antanut eduskunnalle selonteon VNS 6/2022 vp Valtioneuvoston selonteko Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallinen ilmasto- ja energiastrategia.

2.2. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 198, 203, 271, 274, 278, 279, 281-285, 287, 290, 292-297, 299-307, 309, 311-314, 316, 319, 321, 323-325, 330, 333, 340, 343, 348/2022 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajavartiolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2022 vp

Toimenpidealoite TPA 57/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 16/2022 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta. — Keskustelu, edustaja Turtiainen.

Pöytäkirja PTK 84/2022 vp

Keskustelu

10.01 Ano Turtiainen vkk: Arvoisa puhemies! On tämä kyllä jälleen aikamoinen farssi, siis tämä kuumana käyvä keskustelu rajojen sulkemisesta. Samalla voidaan havaita, ettei valtamediaa eikä hallitusta kiinnosta lainkaan Alankomaissa orastava sisällissota. Siellä nimittäin poliisi käyttää aseita rauhanomaisia maanviljelijöitä vastaan.

Hyvät kollegat! Täällä Suomessa me olemme nyt tilanteessa, jonka te olette itse aiheuttaneet, siis ihan itse. Meillä ei olisi mitään syytä muuten käsitellä täällä nyt näitä lakiehdotuksia, jos te ette olisi lähteneet lälätteleämään ja uhoamaan itänaapurillemme, [Jani Mäkelän välihuuto] puhumattakaan aseiden lähettämisestä Ukrainaan, [Välihuuto vasemmalta] millä te liititte Suomen Amerikan sotiin. [Oikealta: Kremlin miehiä!]

Niin kuin tiedätte, hyvät kollegat, VKK on poliittinen voima, jota itänaapurimmekin kunnioittaa. [Naurua] Mistä muuten luulette saavanne apuja suomalaisten tulevaan energia- ja ruokapulaan, ellei VKK olisi olemassa? Kehotankin teitä jokaista hankkimaan go-metal.fi-verkkokaupasta itsellenne ja ystävilleenne VKK-t-paidat.

Puhemies Matti Vanhanen: Istunnossa ei mainosteta.

Voitte niitä sitten vaikka heilutella ikään kuin rauhanlippuina, jos Suomen tilanne käy oikein ahtaaksi.

Arvoisa puhemies! Erityisesti perussuomalaiset ovat juhlineet täällä näitä lakeja, mutta hypetyksesi ei vastaa todellisuutta. No miksi näin ollaan tekemässä? No tietenkin sen vuoksi, että Suomea johtavalla globalistiliitillä ei ole uskallusta tehdä eri tavoin, koska komissio käskee. Suomen eliitti pelkää, että Brysselin europamput suuttuvat, jos teemme toisin.

Miksi Ruotsin rajasta ei nyt kuitenkaan puhuta mitään? Edes perussuomalaiset eivät halua muistaa, että 2015 Suomeen saapuneet monikulttuurisuuspersoonat tulivat nimenomaan Ruotsin kautta, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Ruotsin avustamina ja yllyttäminä. Suomalaiset rajavartijat ja varusmiehet pääsivät kantamaan nuorten miesten laukkuja, kun rajojen sulkeminen olisi ollut ainoa oikea toimi. [Jari Ronkaisen välihuuto] Useat lähteet kertoivat, että Ruotsi uhkaili Suomea, jos Suomi olisi rajan sulkenut.

On suuri virhe, että tässä laissa ei puhuta siitä uhasta, jonka avoin raja Ruotsin kanssa muodostaa. Lakiesitysten pitäisi palvella Suomen kansaa. Tämä esitys palvelee retoriikaltaan vain eräiden isojen maiden agenda. [Sanna Antikaisen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Esitän, että lakiesitys rajavartiolaan muuttamisesta hylätään, koska se on varsin puutteellisesti valmisteltu ja siihen sisältyy edelleenkin arveluttavia kohtia, kuten rajan sulun epämääräisyydet. — Kiitos. [Jussi Halla-aho: Tuleeko vasemmalta kannatusta? — Timo Heinonen: Minkä kansan asialla tässä oltiin?]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

10.05 Kai Mykkänen kok: Arvoisa puhemies! Eduskunta on tänään kokoontunut erittäin vakavan kansallisen kysymyksen äärelle käsitellessään rajavartiolaan ja valmiuslain muutosten kokonaisuutta. Tähän kokonaisuuteen liittyvää oikeudellista punnintaa on tehty kolmen valiokunnan voimin huolellisesti, ja luotan sen tuloksiin.

Itse asia on lopulta minun mielestäni yksinkertainen. Sellaisessa tilanteessa, jossa meillä vihamieliset toimijat kääntävät turvapaikanhaun irvikuvakseen, työntävät joukoittain ih-

Pöytäkirja PTK 84/2022 vp

miisiä Suomeen, kyse ei ole siitä, ettemmekö haluaisi auttaa, vaan siitä, että meidän pitää pystyä kaikissa oloissa ylläpitämään kansallinen turvallisuus ja järjestys. On selvää, että tällaisessa tilanteessa Suomen pitää pystyä sulkemaan raja ja estämään kaaos ja laajamittainen epäjärjestys maamme alueella. Tähän tulokseen on myös perustuslakia korkeimpana Suomessa tulkitseva elin eli perustuslakivaliokunta punnitussa lausunnossaan päätenyt. Perustuslakivaliokunta katsoo, että lyhytaikainen rajan täyssulku voi erittäin poikkeuksellisissa olosuhteissa olla mahdollinen, mikäli tällaisella ajallisesti vain täysin välttämättömään rajatulla toimenpiteellä voidaan turvata maahantulomenettelyn asianmukaisuus. Siitä tässä on kysymys, ja sen monimutkaisemmaksi kokonaisuutta ei kannattaisi tämän asialkohdan osalta tehdä.

Kokoomus on erittäin tyytyväinen siihen, että meillä tässä salissa käsittääksemme laaja enemmistö näkee kansallisen turvallisuuden ensisijaisuuden ja on halukas säätämään tarvittavat muutokset ja eduskunnassa on pystytty entisestään selkeyttämään niiden vaikutusta. Toivomme, että käsittely tämän päivän osalta sujuu vakavamielisesti ja asianmukaisesti ja varmistamme kansallisen turvallisuuden Suomen oikeusperinteitä kunnioittaen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

10.07 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Tämä rajavartiolain muutos tullaan kohta hyväksymään yksimielisesti täällä eduskunnassa. Mihin me Suomessa tällä lailla pyrimme? Me pyrimme antamaan viestin siitä, että sellainen ihmisten käyttäminen välineenä Suomea vastaan kuin mitä on nähty yritettävän esimerkiksi Valko-Venäjän ja Puolan ja Liettuan välisillä rajoilla ei Suomen kohdalla tulisi onnistumaan. Pyrimme antamaan selvän viestin, yksimielisen, yksituumaisen viestin Suomesta kaikkialle, että meidän kohdallamme ei ole sellainen tilanne, että olisimme kädetömiä, olisimme polvillamme, jos Venäjä marssittaisi tuhansia niin sanottuja turvapaikanhakijoita [Kimmo Kiljunen: Siirtolaisia!] kohti Suomen rajaa tarkoituksena aiheuttaa Suomessa sisäistä epäjärjestystä, horjuttaa maamme kansallista turvallisuutta. Tähän pyrimme. Tähän me pyrimme muun muassa säätämällä, että tällaisessa tilanteessa, erittäin vaativien edellytysten vallitessa, valtioneuvosto voisi keskittää turvapaikanhaun yhdelle tai useammalle tähän tarkoitukseen varatulle rajanylityspaikalle. Tällä keskittämällä juuri pyrittäisiin siihen, että siinä kohtaa, mihin bussilasteittain esimerkiksi tuotaisiin näitä niin sanottuja turvapaikanhakijoita, rajan ylittäminen ei ole mahdollista.

Minun mielestäni hallituksen esityksen, perustuslakivaliokunnan lausunnon ja hallintovaliokunnan mietinnön valossa me onnistuimme tässä hyvin. Me onnistuimme säätämään täällä lain, joka tekee tämän äsken mainitsemi tavoitteen täysin selväksi ja tekee valtioneuvoston mahdollisuuden toimia tarkoituksenmukaisella tavalla mahdolliseksi ja lähettää äsken kuvaamani viestin esimerkiksi Venäjälle. Siis onnistuimme. Mutta valitettavasti — ja tämä on syy, miksi pyysin tämän puheenvuoron — esimerkiksi Suomen Tietotoimisto, jota kymmenet mediat ovat luonnollisesti käyttäneet uutisoinnissaan, otsikoi näin: ”Tuliko itärajan sulkemisesta Suomen oma ’Turkki-diili’? Ristiriitainen mietintö turvapaikanhaun keskittämisestä lykkää vastuun kansainvälisestä suojelusta tuonemmaksi.” Eli tämä STT:n juttu antaa ymmärtää, että kyseessä olisi yhtä vaikeasti tulkittava ja yhtä ristiriitainen ja yhtä erilaiset tulkinnat mahdollistava ratkaisu kuin tämä äskettäin Nato-kuvioissa tehty Suomen, Ruotsin ja Turkin välinen sopimus. Näin ei ole. Tämä ei ole mikään ”Turkki-diili”. Tämä on väärinkäsitys.

Pöytäkirja PTK 84/2022 vp

Mihin tämä perustuu? No, tämä perustuu siihen, että tässä STT:n jutussa ainoana lähteenä näiden asiakirjojen lisäksi on käytetty valtiosääntöoikeuden professori Tuomas Ojasta, [Naurua — Oikealta: Ohhoh!] ja Tuomas Ojanen kertoo sitten omana kantanaan, miten risiiriäinen ja vaikeaselkoinen ja monimutkainen ja epämääräinen tämä nyt hyväksytty lainsäädäntö on. Hän esimerkiksi sanoo tässä jutussa näin: ”Ojanen pitää nyt säädettävien pykälien yhtenä heikkoutena sitä, että laki antaa edes teoriassa mahdollisuuden keskittää turvapaikanhaun yhdelle rajanylityspaikalle. Se on hänen mielestään liian vähän...” — Siis Ojasen mielestä se on liian vähän. Riippumatta siitä, mitä eduskunta sanoo, mitä perustuslakivaliokunta sanoo, mitä hallintovaliokunta sanoo, niin meidän johtavan valtiosääntöasiantuntijan mielestä se on liian vähän. Miksi se on liian vähän? — ”...jotta oikeus hakea turvapaikkaa toteutuisi tehokkaasti.”

Nyt pitää Ojaselle ja kaikille muille, jotka pitävät tätä perusasiaa tässä laissa jotenkin epämääräisenä, lyhyesti todeta seuraavaa:

Eduskunnan perustuslakivaliokunta, joka tehtävänsä mukaisesti ei valvo pelkästään lakien perustuslainmukaisuutta vaan myös sitä, että Suomessa säädettävät lait ovat sopusoinnussa Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten kanssa, toteaa omassa lausunnossaan hallintovaliokunnalle seuraavaa: ”Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan välineellistetyin maahantulon tilanteessa valtiolla ei ole oikeudellista estettä päättää rajanylityspaikkojen määrästä” — siis määrästä — ”tai niiden sijainnista. Perustuslakivaliokunta katsoo, että lyhytaikainen rajan täyssulku voi erittäin poikkeuksellisissa olosuhteissa olla mahdollinen, mikäli tällaisella ajallisesti vain täysin välttämättömään rajatulla toimenpiteellä voidaan turvata maahanmuuttomenettelyn asianmukaisuus.”

Eli oli Tuomas Ojanen mitä mieltä tahansa, niin perustuslakivaliokunta on katsonut — ja sopusoinnussa Suomea sitovien kansainvälisten sopimusten ja Suomen perustuslain kanssa — että rajanylitys voidaan siinä tilanteessa, jolle tämä laki asettaa kovat edellytykset, joita valtioneuvosto tietysti noudattaa ja oikeuskansleri valvoo, keskittää vaikka vain yhdelle rajanylityspaikalle. Tämä tulee täysin selväksi hallintovaliokunnan mietinnöstä.

Eli oma viestini on vain se, että nyt ei pitäisi kenenkään Suomessa tätä asiaa tarpeettomasti hämmentää, vaan nyt pitäisi todeta, että Suomessa säädetään laki, joka tiettyjen vaativien edellytysten vallitessa mahdollistaa tämän rajanylityksen keskittämisen vaikkapa vain yhdelle rajanylityspaikalle, ja hyvin poikkeuksellisessa, hyvin äärimmäisessä tilanteessa voi olla tilanne, jossa valtioneuvosto katsoo, että ei riitä, että itärajalla on edes yksi paikka auki, vaan turvapaikanhaku voidaan keskittää tällaisessa täysin poikkeuksellisessa tilanteessa esimerkiksi Helsinki-Vantaan lentoasemalle. Tämä on tämän lainsäädännön valossa täysin selvää, ja tätä asiaa ei pitäisi kenenkään hämmentää. [Timo Heinonen: Kesätauko tulee huonoon saumaan, Zyskiewicz on liekeissä!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kauma.

10.14 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Ensiksi haluan todeta, että edustaja Zyskiewiczin puhe oli aivan erinomainen tästä asiasta. — Tätä asiaahan on puitu todella pitkään, ja itse olen todella tyytyväinen siitä, että nyt ovat viimeinkin perustuslakivaliokunta ja hallintovaliokunta ja osin muutkin valiokunnat ottaneet sekä tähän rajalakiin että valmiuslakiin kantaa ja että voidaan todeta, että Suomi voi sulkea rajansa hybridivaikuttamisen tilanteessa niin, että turvapaikanhaku voidaan keskittää vain yhteen paikkaan, ja että tämä laki on muotoiltu niin, että se on yhteensopiva kansainvälisten sopimusten kanssa.

Pöytäkirja PTK 84/2022 vp

Mitä tulee esimerkiksi Tuomas Ojasen lausuntoon, niin tietenkin se on yksittäisen perustuslakiasiantuntijan näkemys, joka ei ehkä sitten omasta mielestään saanut riittävästi omaa mielipidettään kuuluviin perustuslakivaliokunnan lausunnossa. Samalla meidän tietysti pitää muistaa, että Suomi on oikeusvaltio, jossa medianvapaus ja sananvapaus vallitsevat, ja heilläkin, jotka eivät sitten saa sitä omaa mielipidettään siihen lopulliseen asiakirjaan, on myöskin oikeus mielipiteensä tuoda esiin. Mutta olen samaa mieltä kuin edustaja Zyskiewicz, että liian suurta painoarvoa näille yksittäisille mielipiteille ei tulisi antaa.

Olen tyytyväinen, että eduskunta viimeinkin on tekemässä tämän päätöksen. Emme halua, että sama tilanne toistuu Suomen rajoilla, mikä on tapahtunut Puolan rajalla Valko-Venäjän toimesta tai mitä tapahtui vuonna 2015 Raja-Joosepissa, jolloin 2 200 turvapaikanhakijaa yllättäen saapui paikalle, jossa ei oltu siihen varauduttu.

Arvoisa puhemies! Toivottavasti eduskunta tämän hyväksyy yksimielisesti.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalmari.

10.16 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Suomen Keskustalle on itsestään selvää, että rajan pitää pitää kaikissa tilanteissa. Jos joku maa haluaa hybridivaikuttaa kansainvaelluksin, silloinkin rajan pitää pitää. Olen kiitollinen koko eduskunnalle, niille valiokunnille, jotka tekivät työtä. Tämä on asia, jonka takia meidän kannatti tulla tänne heinäkuussa toteamaan, että tämä päätös on yksimielinen, ja tarvittaessa siitä oltaisiin vaikka äänestetty. Kiitos kaikille asianosaisille.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

10.17 Riikka Purra ps: Arvoisa herra puhemies! Tänä keväänä Suomen eduskunta on tehnyt useampiakin merkittäviä päätöksiä liittyen siihen, että Suomi kykenee suojelemaan itseään, alueellista koskemattomuuttaan ja kansallista turvallisuuttaan. Tämä rajavartiolaki on yksi osa tätä kokonaisuutta, ja se keskittyy erityisesti siihen, että Suomi kykenee maahanmuuton välineellistämistapauksessa, kun kyseessä on hybridioperaatio tai edes epäily siitä, suojaamaan itärajansa sulkemalla sen kokonaan ja olemalla ottamatta vastaan turvapaikkahakemuksia myös rajanylityspisteiden välillä eli maastorajoilla.

Toisin kuin jotkut väittävät, tämä rajavartiolaki koskee kuitenkin myös laajamittaista maahantuloa muuten — toki pykälät sen suhteen eivät ole niin täsmällisiä kuin hybridioperaatioiden kohdalla — ja tässä laissa myös käsitellään kaikkia valtakunnan rajoja, ei ainoastaan itärajaa.

On kuitenkin totta, että silloin kun puhutaan laajemmin maahanmuutosta ja siirtolaisuudesta, paras tae suojautumaan sellaisilta siirtolaisvirroilta, jotka voivat olla maallemme haitallisia, on maahanmuuttopolitiikka. Itse lasken tämän rajavartiolain ennen muuta turvallisuuspolitiikkaan kuuluvaksi, mutta yhtä tärkeää on huolehtia, että Suomen maahanmuuttopolitiikka on kunnossa, ja siihen toivottavasti viimeistään seuraava hallitus puuttuu.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kontula.

10.18 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Näihin puheenvuoroihin, joissa on vielä salissa arvioitu esityksen perustuslaillisuutta ja yhteensopivuutta kansainvälisoikeudellisen kehyksen kanssa, totean vain, että yksikään perustuslakivaliokunnan kuulemista asiantun-

Pöytäkirja PTK 84/2022 vp

tijoista ei ottanut kantaa täyssulkuun sellaisessa muodossa kuin missä se päättyi perustuslakivaliokunnan lausuntoon, ei yksikään. Yksi otti kantaa huomattavasti tiukemmin ehdoin kuin mitä perustuslakivaliokunnan lausuntoon lopulta päättyi. Huomautan lisäksi, että perustuslakivaliokunta ei käsitellyt hallintovaliokunnan mietintöä, joka oli sisällöllisesti eri kuin se, mistä perustuslakivaliokunta lausui.

Itse olen bongannut julkisuudesta neljä eri valtiosääntöasiantuntijaa, jotka ovat esittäneet epäilyksiä sen suhteen, menikö nyt kaikki putkeen, ja aika näyttää, kävikö näin. Itse henkilökohtaisesti epäilen, että tämä päivä ei jää eduskunnan kunniallisimpien päivien kirjoihin sitten, kun historiaa kirjoitetaan. [Sebastian Tynkkynen: Päinvastoin! — Sanna Antikainen: Päinvastoin! — Sari Sarkomaa: Puheenvuoro jää historiaan!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskinen.

10.20 Johannes Koskinen sd: Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan sisäiset kuulemiset ovat tietysti luottamuksellisia, [Timo Heinonen: Ei se koske Kontulaa!] mutta suullisesti siellä kyllä juuri tämänkaltaisesta tilanteesta näitä asiantuntijoita pyydettiin vastaamaan ja saatiin myöskin selvitystä, juuri sen kaltaista, jonka mukaisesti tässä nyt lakia on kirjoitettu ja jonkun verran hallintovaliokunnassa tarkistettu.

Oleellisintahan tässä on kysymys kansakunnan suvereniteetista, itsemääräämisoikeudesta. Meillä pitää olla vastuu omista rajoista kaikissa tilanteissa, ja siinä on tällainen porrastettu sääntely. Aluevalvontalaki ottaa mukaan Puolustusvoimat silloin, kun on vakavampia loukkauksia. Sitten meillä on tämä rajavartiolaitos, jota nyt täsmennetään, ja sitten on taas Rajavartiolaitoksella virka-apumahdollisuudet, niin että saadaan nopeasti tarvittaessa lisävahvistusta poliisilta tai Puolustusvoimilta. Oleellista on, että kaikissa tilanteissa valtakunta hallitsee omaa aluettaan, ja tästä näkökulmasta nämä lainsäädännön tarkistukset on tehty. Viime kaudella tarkistettiin jo aluevalvontalakia — sitä ehkä vieläkin pitää tarkentaa — ja nyt sitten rajavartiolaitos.

Tämä on tavallaan toinen kysymys, että samalla halutaan turvata myös kansainvälisten sopimusten mukainen mahdollisuus turvapaikan hakemiseen hyvinkin erilaisissa tilanteissa. Se vaatii sitten erilaisia toimia, miten se voidaan turvata, kun tämä pääkysymys ensin on hoidettu, että valtakunnan alue ja sen rajat ovat huolellisesti ja turvallisesti hoidossa. [Arto Satonen: Juuri näin!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Purra.

10.22 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Vielä lyhyt huomautus tästä asiasta, joka monille on selvästi epäselvää. Silloin kun näitä kansainvälisiä sopimuksia, joihin tässä salissa usein viitataan, on laadittu, ei ole ollut sellaista uhkaa kuin turvapaikanhakijoiden välineellistäminen. [Arto Satonen: Se on totta!] Suurvallat eivät ole käyttäneet tällaisia hybridioperaatioita naapurivaltioitaan vastaan. Nämä kansainväliset sopimukset eivät ota tällaista tilannetta huomioon.

Toinen seikka on se, että esimerkiksi Euroopan unioni on vasta nyt, paraikaa, laatimassa lainsäädäntöä hybridioperaatioita varten, jotta Euroopan unionin alue kykenee näiltä suojautumaan. Sen vuoksi esimerkiksi Euroopan unionin tuomioistuin, joka tietenkin tulkitsee lakia siltä pohjin kuin se on voimassa tällä hetkellä, näkee — kuten esimerkiksi Liettuan tapauksessa — sen, että maa suojaa rajojaan, rajamenettelydirektiivin rikkomisena,

Pöytäkirja PTK 84/2022 vp

koska Euroopan unionin lainsäädäntö ei vielä tunne hybridioperaatiota. Sen sijaan on täysin kiistatonta, että suvereenin valtion tehtävä, velvollisuus, oikeutus on suojata itseään vihamielisiltä valtioilta, erilaisilta hyökkäyksiltä — olivat ne sitten perinteisiä, tavanomaisia sotilaallisia tai jotain muuta, uudenlaista — ja tässä on kyse nimenomaan siitä. Ja olen hyvin huolestunut, mikäli edustaja Kontula ja hänen edustamansa segmentti ei ymmärrä tätä vaan näkee, että kaikissa tilanteissa Suomen rajojen pitäisi olla avoimia turvapaikanhakijoille, myös tilanteessa, jossa Venäjä omia tarkoituksiaan hyödyntäen ja intressejään ajaakseen välineellistää turvapaikanhakijoita. [Arto Satonen: Kyllä, juuri näin!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Meri.

10.24 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Kiitos puheenjohtaja Purralle erittäin hyvästä puheenvuorosta ja kiitos myös hänen työstään hallintovaliokunnassa, ja kiitos perustuslakivaliokunnan jäsenille siitä, että saivat nämä hyvät mietinnöt aikaiseksi.

Pyysin tämän puheenvuoron — olin ajatellut, että en pyydä — kun täällä oli tänään edustaja Kontulan puheenvuoro ja ehkä myös edellisessä käsittelyssä vasemmiston puheenvuoroja tästä rajalainsäädännöstä, jota ei nyt pidetty täällä ainakaan kovin kunniakkaana, jos ymmärsin edustaja Kontulan puheet oikein. En saa kiinni siitä, että jos Suomen eduskunta haluaa turvata tilanteessa, jossa sotilaallisen hyökkäyksen tapaisessa tilanteessa käytetään ihmismassoja meitä vastaan siten, että meidän yhteiskunta häiriintyy, meidän viranomaiset, oikeuslaitos ja mikä tahansa ovat täysin ruuhkautuneita, meillä on epäjärjestystä täällä yhteiskunnassa, niin teidän mielestänne silloin pitäisi ensisijaisesti ajatella kansainvälisiä sopimuksia siitä, että muiden maiden henkilöt voisivat saapua Suomeen tämmöisissä vääriksikin tarkoituksissa. Te ette silloin pohdi sitä, kenen ihmisoikeuksia me tässä rajalainsäädännössä olemme pohtineet. Me olemme pohtineet suomalaisten ihmisten turvallisuutta, sitä, että meillä on täällä oikeus elää turvallisesti. Ja kuten tiedämme ja kuten täällä puheenvuoroissa on käynyt esille, niitä on poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa valtioneuvosto tekee päätöksen siitä, että me suojaamme suomalaista yhteiskuntaa vakaalta häiriöltä poikkeustilanteissa. Ja meillä on velvollisuus, kuten edustaja Purra, puolueemme puheenjohtaja, kertoi, suojata nimenomaan suomalaisia.

Minusta on oikeastaan häpeällistä se, että te sanotte, että kun me teemme lainsäädäntöä suomalaisten suojaksi poikkeusoloissa, se ei ole kunniakasta. Minä en tiedä, olettekohan te nyt aivan oikeassa paikassa. Havaitsisitte, että olette Suomen eduskunnassa ja me olemme täällä ensisijaisesti suomalaisia varten. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hassi.

10.26 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Tässä salissa vallitsee suuri yksimielisyys siitä, että tiukennamme rajavartiolakia. Me tiedämme kaikki, että tarve tiukentamiseen johtuu Putinin johtaman Venäjän brutaalista hyökkäyksestä Ukrainaan ja myöskin joistakin sitä edeltäneistä tapahtumista. Kun puolustamme Suomea ja Suomen suvereenisuutta, puolustamme myös suomalaista oikeusvaltiota, johon kuuluu Suomen solmimien kansainvälisten sopimusten ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen.

Minusta olisi ollut hyvä, että perustuslakivaliokunta olisi kuullut asiantuntijoita vielä niistä muutoksista, mitä hallintovaliokunta teki hallituksen esitykseen, erityisesti EU-tuomioistuimen tuoreen päätöksen valossa. Täysistunto kuitenkin päätti, että näin ei tehdä, ja

Pöytäkirja PTK 84/2022 vp

tässä keskustelussa ja myöskin edellisessä keskustelussa on todettu, että perustuslakivaliokunnalla oli käytettävissään EU-tuomioistuimen silloin vielä päätösehdotus, nyttemmin jo päätös. Perustuslakivaliokunnan lausunto ei kuitenkaan lainkaan käsittele tätä EU-tuomioistuimen silloista päätösehdotusta, nykyistä päätöstä, eikä myöskään hallintovaliokunnan hallituksen esitykseen tekemiä muutoksia. Koska en ole perustuslakivaliokunnan jäsen, niin en tietenkään voi kommentoida keskusteluja, mitä valiokunnassa käytiin. No, viime täysistunto päätti, että perustuslakivaliokuntaan tätä ei lähetetä. Minusta se on valitettavaa, mutta kuitenkin olen sitä mieltä, että tämä muutos rajavartiolakiin pitää hyväksyä. [Mika Kari: Hyvä ja tasapainoinen puheenvuoro!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Vestman.

10.28 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Olemme hyväksymässä Suomen ja suomalaisten turvallisuuden kannalta keskeisen tärkeää lainmuutosta rajavartiolakiin. Haluan kiittää vastuullisten hallituspuolueiden ja opposition kansanedustajia hyvästä yhteistyöstä tämän isänmaan kannalta tärkeän lain eteen.

”Valtion tulee pyrkiä takaamaan kansallinen turvallisuus sekä yleinen järjestys kaikissa olosuhteissa.” Näin on todettu perustuslakivaliokunnan lausunnossa rajavartiolaista. Ja näiden ehdotettujen muutosten taustalla on perustuslakivaliokunnan mielestä hyväksyttäviä intressejä, jotka voivat ääritapauksessa palautua jopa henkilökohtaisen turvallisuuden perusoikeuteen. Suomen valtiolla on velvollisuus osaltaan turvata suomalaisten oikeus henkilökohtaiseen turvallisuuteen. Tässä laissa on kysymys siitä, että voi tulla normien kollisio eteen, eli on punnittava yhtäältä tätä suomalaisten oikeutta perusturvallisuuteen ja toisaalta sitten kansainvälisissä sopimuksissa turvattua oikeutta hakea kansainvälistä suojelua. Kuten aiemmissa puheenvuoroissa on käynyt ilmi, perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan aivan selkeästi, että sen käsityksen mukaan ”välineellistetyn maahantulon tilanteessa valtiolla ei ole oikeudellista estettä päättää rajanylityspaikkojen määrästä tai niiden sijainnista”. Perustuslakivaliokunta totesi myös, että ”lyhytaikainen rajan täyssulku voi erittäin poikkeuksellisissa olosuhteissa olla mahdollinen, mikäli tällaisella ajallisesti täysin välttämättömään rajatulla toimenpiteellä voidaan turvata maahantulomenettelyn asianmukaisuus”. Nämä perustuslakivaliokunnan kannanotot perustuvat perustuslakivaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden kantoihin. Toisin kuin täällä on väitetty, tämä hallintovaliokunnan mietintö istuu mielestäni perustuslakivaliokunnan lausunnon raameihin.

Keskeinen peruste, joka täällä aiemmin esitettiin sille, että esitys olisi pitänyt vielä palauttaa perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi, oli EU-tuomioistuimen tuore ratkaisu. Kuten on tuotu ilmi, tämän ratkaisuehdotuksen pohjalla on ollut julkisasiamiehen ratkaisu, joka on ollut hallintovaliokunnan käytettävissä. Toiseksi haluan kiinnittää huomiota siihen, että perustuslakivaliokunnan tehtäviinhän ei kuulu arvioida sinällään lakiesitysten EU-oikeudenmukaisuutta. Edustaja Hassi toi tätä seikkaa vahvasti esille, kun eduskunta käsittelee elpymispakettia.

Tämä lakiesitys — ja valiokunnan mietintö — on kolmessa kohdassa vesiselvä: ensinnäkin siinä, että turvapaikanhaku voidaan tarvittaessa keskittää yhteen rajanylityspisteeseen, esimerkiksi Helsinki-Vantaan lentoasemalle; toiseksi siinä, että tässä tilanteessa turvapaikkahakemuksia otetaan vastaan ainoastaan tässä keskitetyssä rajanylityspisteessä; kolmanneksi siinä, että Suomen rajamiehillä on riittävät voimankäytön valtuudet estää laittomat rajanylitykset maastorajalla ja niissä rajanylityspaikoissa, jotka ovat suljettuja.

Pöytäkirja PTK 84/2022 vp

Nämä keskeiset uudet toimivaltuudet suojaavat Suomea ja suomalaisia tilanteessa, jossa Suomi joutuisi vihamielisen vieraan valtion hybridioperation kohteeksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kontula.

10.32 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Lisään hieman vielä edustaja Purran viimeisimpään puheenvuoroon. On totta, että hybriditilannetta sellaisena kuin me sen tänään ymmärrämme ei huomioitu silloin, kun turvapaikkajärjestelmää perustettiin, aivan kuten Purra totesi. Oikeuskäytäntöä tällaisista tilanteista meillä kyllä pikkuhiljaa jo on.

Toisena perusteena meillä kuitenkin nyt on käsittelyssä tilanne, jossa ei ole olemassa mitään hyökkäystä. On olemassa vain paljon ihmisiä rajalla — paljon ihmisiä, jotka pyytävät apua. Ja tällainen tilanne kyllä oli vakaasti kuviteltavissa silloin, kun turvapaikkajärjestelmää perustettiin. Turvapaikkajärjestelmä perustettiin toisen maailmansodan jälkeen tilanteessa, jossa maailmassa oli miljoonia pakolaisia. Sen perustivat valtiot, jotka olivat juuri oivaltaneet, että osittain heidän nihkeän maahanmuuttopolitiikkansa seurauksena miljoonat ihmiset olivat kuolleet mitä karmivimmalla tavalla mitä karmivimmissa olosuhteissa. Nämä ihmiset varmasti ymmärsivät kansallista turvallisuutta huomattavasti paremmin kuin kukaan tässä salissa. Näistä ihmisistä suurin osa oli menettänyt vastikään sodan tyrskyissä jonkun läheisensä. Siitä huolimatta he arvioivat, että tämänkaltaisen turvapaikkajärjestelmä on tarpeen, että tämänkaltaisen turvapaikkajärjestelmä on sen arvoinen. [Sebastian Tynkkynen: Ohi meni, täysin ohi!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Satonen.

10.33 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti: Mielestäni tässä on kyse kahdesta asiasta. Ensinnäkin Suomen turvallisuudesta ja suomalaisten turvallisuudesta, ja sen takia toivon, että tämä yksimielisesti, kuten näyttää, tullaan hyväksymään. Mutta toinen asia on myöskin se, että kyllä minusta pitää ajatella myös niitä ihmisiä, jotka ovat joutuneet tai joilla on riski joutua tällaisen välineellistämisen uhriksi. Kyllä se, mitä esimerkiksi Valko-Venäjä teki, oli aikamoinen ihmisoikeusloukkaus niitä ihmisiä kohtaan, joille annettiin toiveita, että he pääsevät sitten EU-alueelle tulemaan, ja kun he eivät päässeetkään, minkälaisia ongelmia heille siellä rajalla aiheutuikaan. Mielestäni se on sellainen episodi, joka opettaa kyllä siihen, että ei läntisten sivistysvaltioiden pidä millään muotoa antaa sellaista mahdollisuutta toimia jollekin valtiolle, joka haluaa ihmisoikeuksia rikkoa, vaan pitää myös ajatella sitä, että on tärkeää, että pelisäännöt ovat selvät eikä tämäntyyppiseen huijaukseen ja toimintaan voida antaa eväitä. Senkin takia on tärkeää, että tämä asia viedään nyt eteenpäin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hassi.

10.34 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Tämä menee nyt varmaan monen korvissa vähän juridiseksi hiustenhalkomiseksi, mutta haluan nyt selventää yhden asian: Kun edustaja Vestman totesi minun pitäneen esillä sitä, että perustuslakivaliokunnan tehtäviin ei kuulu katsoa lakiesitysten EU-oikeudenmukaisuutta, niin elvytyspakettikeskusteluissa oli kysymys siitä, onko perustuslakivaliokunnan tehtävä arvioida EU-päätösehdotusten ja EU-lakiesitysten EU:n perussopimuksen mukaisuutta, ja tämä ei ole todellakaan perustuslakiva-

Pöytäkirja PTK 84/2022 vp

liokunnan tehtävä. Sen ovat todenneet oikeusoppineet lähestulkoon yksimielisesti. On aivan eri asia sitten, miten arvioidaan hallituksen lakiesityksiä ja niiden yhteensopivuutta Suomen kansainvälisten sopimusten kanssa, mukaan lukien EU-lainsäädäntö ja mukaan lukien myöskin EU-tuomioistuimen päätökset EU-lainsäädännön tulkinnasta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Halla-aho.

10.36 Jussi Halla-aho ps: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Kontula on toki oikeassa siinä, että silloin kun nykyistä pakolaisuutta koskevaa kansainvälistä lainsäädäntöä ja sopimusjärjestelmää rakennettiin, niin kyllä varmasti laatijoilla oli mielessään tilanne, jossa tulijoita saattaa olla hyvinkin paljon, mutta siinä tilanteessa ajateltiin, että haluttiin välttää se 30-luvun lopun—40-luvun alun tilanne, jossa ihmiset eivät pääse mihinkään pakoon välitöntä, henkeä uhkaavaa vaaraa. Silloin pakolaisuus ajateltiin niin, että ihmiset pakenevat kenties rajan yli naapurimaihin välitöntä vaaraa pakoon ja sitten tilanteen mahdollisesti normalisoiduttua pystyvät palaamaan kotiinsa, mutta se, mitä tuolloiset päätöksentekijät ja sopimusten kirjoittajat eivät pystyneet ennakoimaan, oli se, että miljoonat ihmiset siirtyvät pakolaisjärjestelmää hyväksikäyttäen mutta eivät ainoastaan naapurimaihin turvaan välitöntä vaaraa vaan mantereelta toiselle parempien elinolosuhteiden perässä, [Petri Huru: Juuri näin!] ja tämä on se, mihin pakolaisjärjestelmää tänä päivänä pääasiassa käytetään.

Ihmiset voivat olla pakolaisuudesta ja muuttoliikkeestä sinänsä hyvin montaa mieltä, mutta teidän siellä vasemmallakin laidalla olisi syytä ymmärtää se, että jos pakolais- ja turvapaikkajärjestelmän häikäilemätön hyväksikäyttö ja välineellistäminen mahdollistetaan takertumalla vuosikymmeniä sitten kirjoitettuihin sopimusteksteihin, niin se nakertaa pakolaisjärjestelmän uskottavuutta ja hyväksyttävyyttä tavallisten kansalaisten silmissä, [Anne Kalmari: Juuri näin!] ja tämä on omiaan ruokkimaan kyynisyyttä kaikkea niin sanottua humanitaarista muuttoliikettä kohtaan. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

10.38 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on käyty arvokasta keskustelua, jossa on peruslinja kaikilla sama: Suomen turvallisuus on meille ykkösasia. Sitä asiaa ei voida kiistää. Kaikki me olemme siitä kiinnostuneita. Me olemme myöskin tietoisia hyvin selvästi siitä, että tämmöistä välineellistettyä siirtolaisvirtaa on käytetty hyväksi törkeällä tavalla, ja siihen liittyy tämä tilanne ja asetelma, jossa me nyt olemme, että tämäntapaista massiivista horjuttamista ei voida harrastaa.

Edustaja Satonen viittasi Valko-Venäjän tilanteeseen Liettuan ja Puolan rajoilla. Olen itse siellä rajoilla käynyt ja kohdannut sen tilanteen aidosti siitä kulmasta, että ihmiset, jotka joutuivat itse asiassa harhaanjohtetuiksi, että Eurooppaan olisivat ovet auki Minskin kautta, eivät olleet hakemassa turvapaikkaa. He olivat siellä Liettuan rajalla ja Puolan rajalla ja sanoivat, että me emme hae turvapaikkaa, aidosti, koska me emme halua jäädä Liettuaan emmekä Puolaan, vaan me olemme menossa Saksaan, Britanniaan, Espanjaan ja muualle. Tässä käytettiin siirtolaisuutta massiivisesti eurooppalaisten valtioiden horjuttamiseksi ja epästabiilisuuden luomiseksi. Sen takia tämä turvapaikkavälineellistäminen tässä vähän häiritsee, koska siitä ei ole kysymys.

Kun täällä on viitattu Venäjään, niin kyllä, on mahdollista, että Venäjän hallinto käyttää tällaista siirtolaisvirtaa hyväksensä, kuten 2015 pienimuotoisesti näimme tuolla pohjoises-

Pöytäkirja PTK 84/2022 vp

sa. Mutta ehkä kuitenkin kannattaa miettiä se mahdollinen Venäjän rajan sulkeutumistilanne sitä taustaa vasten, että todennäköisempää massiivinen väestönsiirtymäpaine Venäjältä Suomeen ei ole hybridivaikuttamista tässä mielessä kuin me ajattelemme, jota hallinto harjoittaisi horjuttaakseen Suomea, vaan aito ihmisoikeusongelma. Venäjän sisällä on aidosti valtavasti ihmisoikeusloukkauksia tällä hetkellä ja pelolla hallitaan yhteiskuntaa, ja me saatamme joutua sellaiseen tilanteeseen, että sieltä on todella massiivinen paine Eurooppaan — ihmiset pakenevat sitä järjestelmää. Tämä kannattaa myöskin muistaa silloin kun mietimme, mikä on pakolaispolitiikan ydin ja turvapaikkapolitiikan ydin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kontula.

10.40 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Halla-aho, edellisessä puheenvuorossani en suinkaan jumittanut historiaan omasta mielestäni vaan kommentoin edustaja Purran arviota siitä, missä määrin tällä käsittelyssä olevalla esityksellä nyt pyritään vastaamaan uusiin haasteisiin meidän siirtolaisuudessa.

Sen verran korjaisin kuitenkin, että silloin, kun sitä turvapaikkajärjestelmää luotiin, ei suinkaan ollut niin, että ihmiset matkustaisivat vain rajan taakse odottamaan mahdollisuutta palata takaisin kotimaahansa, vaan esimerkiksi Yhdysvaltoihin lähti paljon juutalaisia johtuen juurikin siitä, että monet Euroopan maat olivat erittäin vastentahtoisia tarjoamaan heille suojaa siinä tilanteessa, kun he sitä olisivat tarvinneet. Ja toisaalta laajat siirtolaisten liikkeet taloudellisista syistä olivat kyllä toisen maailmansodan jälkeen varsin tuttu ilmiö niille tahoille, jotka turvapaikkajärjestelmää olivat luomassa. Ihmisiä oli kulkenut viimeisen 50 vuoden aikana edestakaisin sinne tänne milloin minkäkin asian johdosta. Rajathan olivat aika lailla auki vielä siinä sata vuotta sitten.

Korostaisin samaa asiaa, minkä edustaja Kiljunen tässä jo toi esille: Ei ole mitenkään itsestään selvää, että ainoat Venäjän suunnasta rajalle tulevat henkilöt olisivat hybridivaikuttamisen vuoksi siellä. [Eduskunnasta: Kuka niin on väittänyt?] On hyvin mahdollista, että lähiaikoina Venäjä saattaa ajautua sellaiseen tilanteeseen, että merkittävällä osalla ihmisistä siellä on tarve hakea suojaa Venäjän ulkopuolelta. Me emme tiedä, tilanne on hyvin arvaamaton tällä hetkellä Venäjällä. Ja sen vuoksi, kun me luodaan säännöksiä omassa maassa, meidän pitää ottaa huomioon myös se, että voi tulla ihmisiä ihan oikeasti hakemaan turvapaikkaa myös Venäjän suunnalta, [Sebastian Tynkkynen: Tietenkin!] vaikka se viime aikoina onkin ollut perin harvinaista. [Sebastian Tynkkynen: Itsestäänselvyyksiä!]

Loppuun totean: jos me emme opi historiasta — toki valikoiden, toki muuttujat tunnistuen — niin mistä me sitten opimme?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Halla-aho.

10.43 Jussi Halla-aho ps: Arvoisa herra puhemies! Se, mikä erottaa tämän päivän siitä ajasta, jolloin kansainvälistä pakolaisuutta ja turvapaikanhakua koskevaa sopimusjärjestelmää on laadittu, on se, että paitsi että ihmiset siirtyvät erittäin suurissa määrin mantereelta toiselle, heillä on myös taipumus valita maa, josta he hakevat turvapaikkaa, mikä panee kyllä epäilemään, onko turvallisuus — eli turvapaikan perimmäinen tarkoitus — se varsinainen motiivi ihmisillä olla liikkeellä. Harrastetaan täysin avoimesti turvapaikkashoppailua, saavutaan Euroopan yhteen laitaan, kävellään tarvittaessa yhdeksän tai kymmenen tur-

Pöytäkirja PTK 84/2022 vp

vallisen maan läpi jättämään turvapaikkahakemus sinne, missä se on erilaisista syistä kaikkein edullisinta.

Palaisin tässä siihen edustaja Purran aiempaan puheenvuoroon, että keskeinen ongelma on se, että EU-tasolla lainsäädäntö ei tunnista nykyisiä realiteetteja, siis muuttoliikkeen realiteetteja, vaan se heijastaa pikemminkin vuosikymmenten takaisia realiteetteja. Ja toinen ongelma on kansallisessa lainsäädännössä, sekä maahanmuuttoon, oleskelulupiin ja perheenyhdistämiseen liittyvässä lainsäädännössä että myös niissä sosiaaliturvaan liittyvissä mahdollisuuksissa, joita Suomi ja monet muut Pohjois-Euroopan maat tarjoavat. Meidän pitäisi vähentää sellaisia epäterveitä houkuttimia, jotka johtavat siihen, että suuret määrät ihmisiä, jotka eivät todellisuudessa ole ensisijaisesti turvan tarpeessa, pyrkivät Suomeen jättämään turvapaikkahakemuksia. — Kiitoksia. [Jussi Saramo: Oliko nyt kyse hybridiuhkista?] — Älä nyt huutele siellä.

Puhemies Matti Vanhanen: Koetetaan pitää keskustelu rajavartiolaissa. — Edustaja al-Tae.

10.45 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Olen nyt kuunnellut tätä keskustelua pitkäänkin. Tässä on yhdestä ilmeisestä asiasta kyse: siitä, että kun Suomen turvallisuutta uhkaa rajalla tapahtuva tapaus, jossa ihmisiä käytetään välineenä, niin sitä varten tämä suuri sali on hyväksynyt ajatuksen, että se raja voidaan laittaa kiinni ja mahdollisesti yksi rajapaikka pitää auki. Sitten tässä on samassa salissa tapahtumassa eräänlainen mielikuvata-son kaappaus, jossa halutaan tätä Suomen turvallisuutta koskevaa asiaa muuttaa maahanmuuttopolitiikkaan liittyväksi keskusteluksi ja puhua esimerkiksi turvapaikan hakemisesta. Kysehän ei ole siitä. Tässä on kyse ihmisten välineellistämisestä, josta myöskin edustaja Kiljunen aikaisemmin puhui. [Leena Meren välihuuto] Tässä ei ole tämä iso sali nyt päättämässä maahanmuuttopolitiikasta, tämä sali ei ole päättämässä turvapaikkapolitiikasta. Tämä iso sali on päättämässä ainoastaan siitä, että jos rajalla on massa ihmisiä, jotka aiheuttavat suomalaiselle turvallisuudelle tai järjestykselle sellaista haittaa, että epäilemme, ettemme sille pärjäisi, se raja voidaan sillä hetkellä laittaa kiinni — ei oikeastaan mistään muusta. Tämä kysymys tässä on oikeastaan voitto sille, että voimme hyvin yksinkertaisesti sanoa ja lähettää viestiä maailmalle, että rajamme on kiinni silloin, kun me sen haluamme laittaa, silloin, kun koemme, että sotilaallisesti yritetään meihin vaikuttaa. Tässä ei ole kyse viestin lähettämisestä maahanmuuttajille Suomessa, että he eivät ole tervetulleita, tässä ei ole kyse turvapaikanhausta tai sen hakemisesta oikeastaan ollenkaan. Tämä oli ensimmäinen pointtini.

Ja toinen pointtini on tämä: Ehkä olen eri mieltä siitä, mitä edustaja Kontula sanoi, mikä ovat ne perusteet sille, miksi tämä päivä ei ole kunniallinen suomalaiselle politiikalle tai demokratialle, mutta olen samaa mieltä siitä, että tämä päivä ei ole kunniallinen suomalaiselle politiikalle ja erityisesti eduskunnalle, ja se johtuu siitä, että tässä salissa on tämän käsittelyn yhteydessä useammin kuin kerran maalitettu, mainittu yhtä tai useampaa asiantuntijaa. [Leena Meri: Maalitettuko?] Meillä ei ole Suomessa tapana maalittaa asiantuntijoita. Demokratia, arvoisa puhemies, kärsii siitä, kun meidän asiantuntijat pelkäävät, eivät uskalla tulla sanomaan mielipiteitään, joutuvat sensuroimaan itseään [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] tai sanovat asioita, jotka miellyttävät sitä enemmistöä, joka niissä valio-kunnissa puhuu. Olisi erittäin olennaista, arvoisa puhemies, että tässä salissa pyritään pitämään huolta siitä, että asiantuntijat pääsevät ääneen, pystyvät sanomaan sen, mikä heidän

Pöytäkirja PTK 84/2022 vp

näkökulmastaan on olennaista ja tärkeää pelkäämättä sitä, että he joutuvat suukapuloiksi tässä suuressa salissa, missä he eivät kykene itse puolustautumaan. [Välihuutoja]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

10.48 **Ben Zyskowicz kok:** Kiitos, herra puhemies! Nyt näyttää siltä, että edustaja Kontula ja eräät muutkin salin vasemmalla laidalla pelkäävät, että tätä lainsäädäntöä käytettäisiin sellaisessa tilanteessa, jossa vain saapuu suurempi määrä turvapaikanhakijoita samanaikaisesti Suomen rajalle. Samalla näyttää siltä, että taas tuolla salin oikealla laidalla jotkut toivovat, että tätä lainsäädäntöä voitaisiin käyttää vastaavassa tilanteessa.

Selvyyden vuoksi luen, mitä me olemme säätämässä. 16 §, 2 momentti: ”Valtioneuvosto voi päättää kansainvälisen suojelun hakemisen keskittämistä Suomen valtakunnanrajalla yhteen tai useampaan rajanylityspaikkaan, jos se on välttämätöntä vakavan yleiselle järjestykselle, kansalliselle turvallisuudelle tai kansanterveydelle aiheutuvan uhan torjumiseksi”, ja niin edelleen. 4 momentti: ”Rajanylityspaikkoja ei saa sulkea, rajanylitysliikennettä ei saa rajoittaa eikä kansainvälisen suojelun hakemista saa keskittää enempää kuin mikä on välttämätöntä vakavan yleiselle järjestykselle, kansalliselle turvallisuudelle tai kansanterveydelle aiheutuvan uhan torjumiseksi. Päätos on kumottava, kun se ei ole enää välttämätön mainitun uhan torjumiseksi.”

Herra puhemies! Itse luotan, ja toivon, että kaikki muutkin tässä salissa luottavat siihen, että oli valtioneuvoston poliittinen kokoonpano mikä tahansa, valtioneuvosto käyttää tätä lakia vastuullisesti ja tämän lain tarkoituksen mukaisesti. [Eduskunnasta: Juuri näin!]

Keskustelu päättyi.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelussa on edustaja Turtiainen esittänyt lain hylkäämistä, mutta esitystä ei ole kannatettu, ja se raukeaa.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 94/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valmiuslain ja asevelvollisuuslain 79 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 63/2022 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 2/2022 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt 1. ja 3. lakiehdotus on käsiteltävä perustuslain 73 §:ssä säädetyssä järjestyksessä ja 2. lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Lakiehdotukset 1—3 voidaan nyt, jollei lakiehdotuksia 1 ja 3

Pöytäkirja PTK 84/2022 vp

vähintään viiden kuudesosan enemmistöllä julisteta kiireelliseksi, hyväksyä äänten enemmistöllä lepäämään ensimmäisiin eduskuntavaalien jälkeisiin valtiopäiviin tai hylätä. Lakiehdotusten sidonnaisuuden vuoksi tämä päätös koskee myös 2. lakiehdotusta. Lakiehdotusten 1 ja 3 hyväksymiseen vaaditaan kahden kolmasosan enemmistö.

Keskustelu, edustaja Turtiainen.

Keskustelu

10.51 Ano Turtiainen vkk: Arvoisa puhemies! Esitän, että lakiesitys valmiuslain muuttamisesta hylätään, koska sekin on puutteellisesti valmisteltu ja koska siihen sisältyy liikaa oman kansan kurittamista ja muita arveluttavia kohtia, kuten ehdotetut tietoturvtoimenpiteet, joissa saatetaan kajota vakavasti kansalaisten sananvapauteen kriisiaikoina. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mika Kari.

10.52 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Teen perustuslain 73 §:n mukaisen ehdotuksen, että käsittelyssä olevan asian ensimmäinen ja kolmas lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi ja voidaan hyväksyä jo näillä valtiopäivillä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ronkainen.

10.52 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Karin tekemää esitystä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

10.53 Kai Mykkänen kok: Arvoisa puhemies! Kiireelliseksi julistamismenettely on hyvin poikkeuksellinen, mutta tänään olemme poikkeuksellisen asian äärellä, ja näemme kokoomuksessa tarpeelliseksi, että valmiuslain muutokset säädetään kiireellisesti voimaan. Ja on kansakunnan kyvyn ja kansallisen turvallisuuden suojaamisen kyvyn osoitus, että eduskunta tänään — toivon niin — pystyy tämän lain kiireellisenä voimaansäätämisen toteuttamaan ja hyväksymään tarvittavat valmiuslain muutokset, jotka on huolella punnittu.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Peltokangas.

10.53 Mauri Peltokangas ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Teen tässä vaiheessa perussuomalaisten vastalauseen mukaiset perustelutekstejä koskevat muutosesitykset.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

10.53 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Peltokankaan esityksiä.

Keskustelu päättyi.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelun kuluessa on ehdotettu 1. ja 3. lakiehdotuksen julistamista kiireelliseksi sekä tehty vastalauseen mukainen perusteluja koskeva esitys, joten asiasta on äänestettävä.

Pöytäkirja PTK 84/2022 vp

Lisäksi Ano Turtiainen on tehnyt ehdotuksen lakiehdotusten hylkäämisestä, mutta sitä ei ole kannatettu, ja esitys raukeaa.

Äänestykset tapahtuvat tässä täysistunnossa tauon jälkeen. Istunto ja asian käsittely keskeytetään ja istuntoa jatketaan kello 11.05.

Täysistunto keskeytettiin kello 10.55.

Täysistuntoa jatkettiin kello 11.05.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan kello 10.55 keskeytettyä istuntoa ja päiväjärjestyksen 4. asian käsittelyä.

Keskustelussa on Mika Kari Jari Ronkaisen kannattamana tehnyt ehdotuksen 1. ja 3. lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi. Lisäksi keskustelussa on Mauri Peltokangas Ari Koposen kannattamana tehnyt vastalauseen mukaisen perusteluja koskevan ehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Ehdotuksista on äänestettävä. Ensin päätetään siitä Mika Karin ehdotuksesta, että 1. ja 3. lakiehdotus julistetaan kiireelliseksi, mihin vaaditaan viiden kuudesosan enemmistö. Tämän jälkeen päätetään lakiehdotusten hyväksymisestä. Lopuksi päätetään Mauri Peltokankaan perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Totean, että 1.—3. lakiehdotuksesta ei ole tehty kannatettuja hylkäysehdotuksia, joista tulisi äänestää.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Puhemies Matti Vanhanen: Joka kannattaa lakiehdotusten jättämistä lepäämään ensimmäisiin eduskuntavaalien jälkeisiin valtiopäiviin, äänestää ”jaa”; joka kannattaa Mika Karin ehdotusta 1. ja 3. lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi, äänestää ”ei”. Jos vähintään viisi kuudesosaa annetuista äänistä on ei-ääniä, on Mika Karin ehdotus 1. ja 3. lakiehdotuksen julistamisesta kiireelliseksi hyväksytty.

Lakiehdotusten jättäminen lepäämään ”jaa”, lakiehdotusten 1 ja 3 julistaminen kiireelliseksi ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 1, ei 147; poissa 51 (äänestys 1).

Eduskunta julisti ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 63/2022 vp sisältyvät 1. ja 3. lakiehdotuksen kiireelliseksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraavaksi on päätettävä lakiehdotusten hyväksymisestä. Lakiehdotusten 1 ja 3 hyväksymiseen vaaditaan kahden kolmasosan enemmistö. Lakiehdotus 2 voidaan hyväksyä äänten enemmistöllä.

Lakiehdotuksista 1—3 ei ole tehty kannatettuja hylkäysehdotuksia.

Pöytäkirja PTK 84/2022 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 63/2022 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Matti Vanhanen: Lopuksi äänestetään perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Mauri Peltokankaan ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 29, tyhjiä 1; poissa 51 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistukseen liittyvän rahoituslainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 68/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 15/2022 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Keskustelu asiasta päättyi 4.7.2022 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Riikka Purra Mauri Peltokankaan kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset kaksi lausumaehdotusta. Lisäksi keskustelussa on Mari-Leena Talvitie Sanni Grahn-Laasosen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 68/2022 vp sisältyvät 1.—6. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Matti Vanhanen: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Riikka Purran ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 83, ei 62; poissa 54 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Riikka Purran ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 84, ei 62; poissa 53 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Mari-Leena Talvitien ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 84, ei 62; poissa 53 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset.

Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 84/2022 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräistä huoltovarmuuden turvaamisen järjestelyistä rahoituslalla ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 104/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 104/2022 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

7. Ulkopoliittisen instituutin hallituksen täydennysvaali

Vaali VAA 34/2022 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Ulkopoliittisen instituutin hallituksen jäseneksi Rene Nybergin.

8. Valtiopäivien keskeyttäminen

Eduskuntatyön järjestäminen ETJ 1/2022 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että eduskunta päättäisi keskeyttää valtiopäivät tämän istunnon päätyttyä sekä kokoontua jatkamaan työtään tiistaina 6.9.2022 kello 14.

Keskustelua ei syntynyt.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksyttiin.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 6.9.2022 klo 14.00.

Puhemies Matti Vanhanen: Hyvää kesätaukoa kaikille.

Täysistunto lopetettiin klo 11.14.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola